7/62

T.C.
ÇEVRE BAKANLIĞI
Çevre Kirliliğini Önleme Ve Kontrol Genel Müdürlüğü

SAYI: B.19.4.İÇM.2.35.00.02/ 163
KONU: Soru Önergesi

T.C.
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
GENEL SEKRETERLİĞİ

İlgi :30.12.2002 tarih ve 261/1565 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile, İzmir Milletvekili Hakkı Ülkü'ye ait İzmir çevresindeki sanayi tesislerinden kaynaklanan çevre kirliliğine ilişkin soru önergesinin cevaplandırılması istenmektedir.

Sözkonusu soru önergesine ilişkin cevaplar ekte yer almaktadır.

Bilgilerinize arz ederim.

İmdat SÜTLÜOĞLU
Çevre Bakanı

EK:Soru önergesi cevapları (5 sayfa)

Eskişehir yolu 8.km Bilkent Kavşağı 06530 ANKARA Tel:0 (312) 287 99 63 Faks: 0 (312) 285 58 75 Web:www.cevre.gov.tr.

7/62

İZMİR MİLLETVEKİLİ HAKKI ÜLKÜ TARAFINDAN VERİLEN 25.12.2002 TARİHLİ SORU ÖNERGESİNİN CEVAPLARI

Soru 1)İzmir'in kuzeyinde Çandarlı, Aliağa, Nemrut ve Gencelli Körfezleri ile Ege Denizi'nin gemi söküm tesisleri ve Tüpraş-Petkim komplekslerine bağlı olarak maruz kaldığı kirlenmenin önlenmesi için ne önlemler almayı düşünüyorsunuz?

Cevap 1)İzmir İli Aliağa ilçesinde TÜPRAŞ, PETKİM, demir-çelik gibi ağır sanayi tesisleri yoğun olarak bulunmakta olup, bölgenin kirlilik yükünün fazla olması nedeni ile İzmir İl Çevre Müdürlüğü tarafından işletmeler mesai saati içinde ve dışında (hafta sonu dahil) denetlenmekte ve 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca gerekli önlemler alınmakta, tesisler çevre kirliliği oluşturmadan faaliyetlerini sürdürmeleri konusunda takip altında tutulmaktadır.

Yapılan denetimlere ve yazılı uyarılara rağmen zaman zaman TUPRAŞ ve PETKIM gibi kompleks tesislerin proseslerinde meydana gelen beklenmedik teknik arızalardan dolayı kısa süreli emisyonlar olmakta ve işletme tarafından gerekli önlemler derhal alınmaktadır. Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği uyarınca her iki tesis bacagazı ve dış hava kalitesi ölçümlerinin yapılması konusunda uyarılmıştır. Bu bağlamda TÜPRAŞ tarafından bacalardaki ölçümler yaptırılmış ve sonuçları İl Çevre Müdürlüğüne iletilmiştir ve diğer bacaların bacagazı emisyon ölçümleri de tamamlandığında İzmir Valiliğine gönderilecektir.

Ayrıca TÜPRAŞ tarafından verilen bilgilere göre; rafineride düşük kükürtlü ham petro işlenmeye başlanmış ve fırın kazanlarında düşük kükürtlü fuel-oil'in kullanımına geçilmiştir. Tesislerde doğalgaz kullanımına geçilmesi ile SO_2 emisyon değerinin yönetmelik sınır değerlerini aşmayacağı, ayrıca rafineriye ait bacalara sürekli emisyon ölçüm cihazlarının takılması ile ilgili çalışmaların yapıldığı da bildirilmiştir. Tesiste çevre hava kalitesinin belirlenmesi için ve iş güvenliği açısından kritik noktalarda 8 saatte bir her vardiya tarafından düzenli gaz ölçümleri (CO, SO_2, H_2S, Metan) yapılmakta, bu ölçümler İl Çevre Müdürlüğüne her ay düzenli olarak gönderilmektedir.

PETKİM'de ise bacagazı ölçümleri yaptırılmıştır. Ayrıca PETKİM tarafından hava kalitesinin ölçülmesi amacıyla gezici hava kalitesi ölçüm aracı alınmış, araçla ilgili olarak test ve kalibrasyon işlemlerinin sonucunda ölçümlere başlanacaktır.

Bakanlığımızca 2002 yılında, İzmir İli, Aliağa ilçesinde endüstriyel tesislerden kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla İzmir Valiliğinden; başta TÜPRAŞ olmak üzere Aliağa ilçesinde bulunan tüm sanayi tesislerinin Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği Ek 7'de yer alan hüküm ve sınır değerlere uygun faaliyet göstermelerinin sağlanması ve bölgede hava kalitesinin ölçtürülerek, H.K.K. Yönetmeliğin 6. maddesinde belirtilen sınır değerlerin aşılmaması için gerekli tedbirlerin alınması istenmiştir .

Bu bağlamda;

İzmir İli Aliağa ilçesinde faaliyet gösteren sanayi tesislerinden kaynaklanan emisyonların, bölgede hava kirliliğine neden olmaması için öncelikle bölgede bulunan tesislerde yakıt olarak doğalgaz kullanılması sağlanmalıdır. Tesisler emisyon izni alarak, H.K.K. Yönetmeliğinde yer alan sınır değerleri sağlayacak şekilde faaliyet göstermelidir.

Tesislerin mevcut mevzuata uygun faaliyet göstermeleri hususu Bakanlığımız ve İzmir Valiliğince takip edilmektedir.

Ayrıca bölgede bulunan demir çelik tesislerinden kaynaklanan atıksuların arıtılması amacıyla atıksu arıtma tesisleri kurdurularak, tesislere deşarj izin belgesi verilmiştir. Sözkonusu tesisler Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği açısından da düzenli olarak denetlenmektedir.

Bölgede bulunan 6 adet haddehane tesisinden atıksu arıtma tesisi kurmakla yükümlü olanlara arıtma tesisi yaptırılmış olup, tesisler düzenli olarak denetlenmektedir.

İzmir ili, Aliağa İlçesi, Taşlıburun ile Ilıcaburun arasında, Bakanlar Kurulu'nun 7.10.1974 gün ve 7/8951 sayılı Kararı ile tarım dışı amaca ayrılan ve 21.10.1974 tarihinde İmar ve İskan Bakanlığı'nca onaylanan Türkiye'nin ilk ve tek Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiş Gemi Söküm Bölgesi'nde, işletmeler mülkiyeti Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü'ne ait parselleri 5'şer yıllığına kiralamak suretiyle, hurda gemilerin söküm faaliyetini sürdürmektedir. Bölgede faaliyette bulunan 19 adet gemi söküm tesisi bulunmaktadır.

Tesislerin faaliyeti, Aliağa Gemi Söküm Bölgesi Yönetmeliği, Çevre Kanunu, Umumi Hıfzıssıhha Kanunu ve bu Kanunlara dayanılarak çıkarılan yönetmelikler ile düzenlenmiştir. İşletmeler, 1 Eylül 1986 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren Gemi Söküm Bölgesi Yönetmeliği'nin 13.maddesi uyarınca, gerekli tedbirler aldırıldıktan sonra Aliağa Liman Başkanlığı'nca verilen "Söküm İzni" ile gemi sökümü yapmaktadır.

Aliağa Gemi Söküm Bölgesi Yönetmeliği Söküm Öncesi İşlemler kısmında" Geminin sökülmek üzere hurda olarak ithal edildiğine dair Dış Ticaret Müsteşarlığının ithal izin belgesi ve gemi söküm yerinin kira süresi ile kullanma hakkını gösteren kira sözleşmesi örneği ile birlikte Söküm İzni almak için Aliağa Liman Başkanlığına müracaat etmeleri ibaresi yer almaktadır.

İlgili Yönetmeliğin Üçüncü Bölüm 9.Madde (a) fıkrasına göre "Geminin sökülmek üzere hurda olarak ithal edilmiş olduğuna dair Dış Ticaret Müsteşarlığından ithal izin belgesi" istenir hükmüne rağmen, Başbakanlık Denizcilik Müsteşarlığı gemi İnşa ve Tersaneler Müdürlüğünün 02.10.1997 tarih ve 1572 sayılı yazısı ile, Aliağa Gemi Söküm Bölgesi Yönetmeliğinin 9'uncu Maddesinin A fıkrası, yönetmelik tadili ile yürürlükten kaldırılıncaya kadar, Dış Ticaret Müsteşarlığınca kaldırılan İthal izin belgesi aranmaksızın "Hurda gemilerin ve Suda Yüzen Diğer Araçların" Aliağa Gemi Söküm Bölgesinde sökülmesine izin verilmiştir.

Bu nedenle bölgeye gelen gemilere Denizcilik Müsteşarlığı tarafından kaldırılan ithal izni belgesi olmadan gas free ve fare imha belgelerine bakılarak Aliağa Liman Başkanlığınca söküm izni verilmektedir. Gemiler söküm izni aldıktan sonra İzmir İl Çevre Müdürlüğüne söküm izin belgesi iletilmektedir.

İl Çevre Müdürlüğü bölgeye gemilerin girişinde ve söküm izni almasında yetkili merci olmamakla beraber, söküm izni alan gemilerin 2872 Sayılı Çevre Kanunu ve ilgili yönetmeliklere göre denetimini yapmaktadır.

Gemilerden çıkan sintine ve balast sularının TÜPRAŞ'la yapılan protokol gereği TÜPRAŞ arıtma tesisine verilmesi sağlanmakta olup, her yıl gemi sökümlerin atıksu bertaraf

izinleri yenilenmektedir. Bu amaçla Gemi Söküm Sanayicileri Derneği atıksuların tek elden TÜPRAŞ iletilmesi için büyük bir sızdırmaz betonarme havuz inşa etmiş olup, gemi söküm firmaları atıksuları buraya vermektedir. Ayrıca aynı uygulama katı atıklar için de geçerli olup, toplanan atıklar Gemi Söküm Derneği tarafından İZAYDAŞ'a gönderilmektedir. Gemi Söküm Derneği tarafından sıvı atık ve katı atıklarını Derneğe teslim eden firmaların listesi ve teslim ettikleri miktarlar İl Çevre Müdürlüğüne düzenli olarak iletilmektedir.

Gemi Söküm Bölgesinde 2002 yılında 38 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, İl Çevre Müdürlüğü ile ortak yapılan denetimler neticesinde Aliağa Kaymakamlığı tarafından 3 adet firmaya yasal işlem uygulanmıştır.

Ayrıca sözkonusu bölgede bulunan tesislerden deniz kirliliğini önlemek için bariyer temin edilmesi ve personelden kaynaklanan evsel atıksuların arıtılması amacıyla ortak evsel atıksu arıtma tesisi kurması istenmiştir.

TÜPRAŞ Aliağa Rafinerisi ve Petkim Petrokimya Tesisine ait atıksu arıtma tesisleri bulunmakta olup, Tesisler İl Çevre Müdürlüğünce düzenli denetlenerek kontrol edilmektedir.

Bölgede mevcut olarak bulunan 7 adet LPG Dolum ve Depolama tesisleri Yönetmelikler çerçevesinde denetlenmekte olup, sözkonusu tesisler Aliağa Belediyesi imar planında sanayi alanı olarak ilan edilmiştir. Sözkonusu tesislerin işyeri açma ve çalışma ruhsatları bulunmaktadır.

Bölgede yer alan tüm LPG ve akaryakıt dolum ve depolama tesislerinin endüstriyel ve evsel atıksu arıtma tesisleri bulunmakta olup, bu tesisler de İl Çevre Müdürlüğünce düzenli olarak denetlenmektedir.

Ayrıca sözkonusu tesisler İzmir Valiliği Başkanlığı altında Aliağa Belediyesi, Aliağa Kaymakamlığı, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, TSE ,Ege Üniversitesi Fen Fakültesi, Kimya Mühendisleri Odası, İzmir Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Müdürlüğü, Dokuz Eylül Üniversitesi Makine Mühendisliği Bölümü, Petkim ve Tüpraş Teknik Emniyet birimleri üyelerinden oluşan bir komisyon tarafından her ay denetlenerek, her türlü acil duruma karşı gerekli önlemlerin alınması sağlanmaktadır.

İzmir Valiliği bünyesinde yürütülen "Afetlere İlişkin Acil Durum Planı" çerçevesinde sözkonusu bölgede bulunan tesislerin büyük bir çoğunluğu yer almakta olup, öncelikle işletmelerden herhangi bir kaza ya da doğal afet halinde almaları gereken önlemleri içeren **özel acil durum planları** hazırlatılmış, plan kapsamında kullanılmak üzere GIS programı alınarak, tesislerin GPS aleti ile koordinatları belirlenerek, sayılaştırılan veriler topoğrafik haritalar üzerine aktarılmıştır. Proje devam etmektedir.

Soru 2) Aliağa Organize Sanayi Bölgesindeki denetimsiz fabrika atıkları ve hava kirletici boşaltmaların önlenmesi için ne tür önlemler almayı düşünüyorsunuz?

Cevap 2) Aliağa Organize Sanayi Bölgesi yer seçimi 1997 yılında tamamlanmış olup 1999 yılında ilave yer seçimi gerçekleştirilmiştir.

Aliağa Organize Sanayi Bölgesinde henüz herhangi bir sanayi tesisi kurulmamış olup, denetimsiz fabrika atıkları ve "hava kirletici boşaltılması" gibi bir husus sözkonusu değildir.

Eğer bu madde de bahsi geçen işletmeler Nemrut Ağır Sanayi Bölgesinde yer alan işletmeler ise bu hususlar yazımızın yukarıda yer alan 1. maddesinde açıklanmıştır.

Soru 3) Arıtma tesisi ve baca gazı filtresi kullanmayan tesislerin çevreye verdikleri zararı önlemek amacıyla ne tür yaptırımlar uygulayacaksınız?

Cevap 3) Bakanlığımız ile İzmir Valiliğinin koordinasyon içinde çalışması ile Aliağa İlçesi 'nde bulunan demir çelik fabrikalarında önemli ölçüde iyileşme sağlanmıştır. Bölgede bulunan demir çelik tesisleri; **Ege Metal Demir Çelik A.Ş., İzmir Demir Çelik San. A.Ş, Çukurova Çelik Ens. A.Ş, Habaş Sinai ve Tıbbi Gaz. İstihsal Ens. A.Ş, Çebitaş Demir Çelik Ens. A.Ş.** dir. Ayrıca 6 adet haddehane bulunmaktadır. Bu tesisler Bakanlığımız talimatı mesai saatleri dışında da (gece ve hafta sonları da dahil) sürekli denetlenmektedir.

Bakanlığımızca, İzmir Valiliğinden düzenli olarak, demir çelik tesislerinin çevre kirliliğine neden olmadan faaliyet göstermeleri ve Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği 10. maddesi gereği emisyon izni alma sürecinde gecikmelerin önlenmesi ve tesislerin üçer aylık periyotlarla denetlenerek bilgi verilmesi istenmektedir. Bakanlığımızın düzenli bilgi verilmesi talebi doğrultusunda, 17.01.2002 tarih ve 24 sayılı Valilik Oluru ile, demir çelik tesislerinin denetlenmesi amacıyla, Sağlık İl Müdürlüğü, Aliağa Kaymakamlığı, Aliağa Belediye Başkanlığı ve İl Çevre Müdürlüğü elemanlarından oluşan bir komisyon oluşturulmuştur. Bu çerçevede İzmir Valiliğince, Aliağa ilçesinde kirletici vasfı yüksek olan, çelikhane ünitesine sahip 5 adet demir-çelik tesisi periyodik olarak denetlenerek gerekli işlemler yapılmaktadır. İzmir Valiliğince 1 Ocak - 31 Ekim 2002 tarihleri arasında tozluluk yaydığı tespit edilen demir-çelik işletmelerine toplam 17.857.250.000 TL. para cezası uygulanmıştır.

Bu tesislerde Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği'ne göre kaydedicili ölçüm cihazı takma zorunluluğu getirilmiştir. Bunun amacı tesislerin filtre sistemlerini sürekli çalıştırıp çalıştırmadıklarını tespit etmektir. 2001 yılında yapılan denetimlerde toz toplama sisteminin kapasitesinin yeterli olmadığı tespit edilen ve gerekli uyarıların yapıldığı İzmir Demir Çelik tesisi 2002 yılı içinde mevcut kapasitesinin iki katı kapasite yeni bir toz tutma sistemi yatırımını tamamlayıp, Kasım ayı içerisinden söz konusu sistemi devreye almıştır. Habaş A.Ş. ise yapılan uyarılar sonucunda 2002 yılında davlumbaz kapasitesini artırarak toz emiş kapasitesini yükseltmiştir. Mevcut durum itibarı ile 5 adet demir-çelik işletmesinin tamamı davlumbaz ve filtre sistemlerini tamamlayarak devreye almış ve işletmelerin tamamı sürekli ölçüm monitörü takmıştır ve bu cihazlar faaliyettedir. Sürekli ölçüm cihazlarına ait grafik çıktıları düzenli periyotlarla İl Çevre Müdürlüğüne gönderilmekte, grafikler incelenmekte ve filtre sistemlerinin çalışma verimi kontrol altında tutulmaktadır. Toz tutma sistemlerini tamamlayan ve verimli olarak çalıştıran tesisler Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği uyarınca emisyon izni almak için çalışmalarını sürdürmektedir.

Ayrıca, Aliağa Bölgesinde bulunan sanayi tesislerinin çoğu, BOTAŞ tarafından bu bölgeye getirilecek olan doğalgazın yakıt olarak kullanımı amacıyla gerekli teknik hazırlıklarını yapmaktadır.

Bu tesislerin çevre kirliliğine neden olmadan faaliyet göstermeleri konusu ve emisyon izni alma süreçleri Bakanlığımız ve İzmir Valiliğince takip edilmekte olup, çevre kirliliğine neden olduğu belirlenen tesislere 2003 yılı içerisinde de Çevre Mevzuatı gereği yasal işlem uygulanacaktır .

İzmir İli genelinde bulunan tüm işletmelerde Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği ve Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliği, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği ve diğer yönetmelik hükümleri doğrultusunda denetimler yapıldığı gibi, Aliağa İlçesinde de bu yönetmelikler doğrultusunda düzenli olarak denetimler yapılmaktadır.

Aliağa Bölgesinde bulunan ve atıksu arıtma tesisi yapma yükümlülüğü bulunan 33 adet tesiste 2002 yılı içerisinde İl Çevre Müdürlüğünce Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği çerçevesinde 55 adet denetim yapılmıştır.